C/2023/857

8.12.2023

# Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zajištění odolného, udržitelného a odpovědného dodavatelského řetězce kritických surovin v Evropské unii

**(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(C/2023/857)

Zpravodajka: **Cinzia DEL RIO**



| | |
|---|---|
| Rozhodnutí plenárního shromáždění | 25. 1. 2023 |
| Právní základ | čl. 52 odst. 2 jednacího řádu |
| | stanovisko z vlastní iniciativy |
| Odpovědná sekce | Jednotný trh, výroba a spotřeba |
| Přijato v sekci | 4. 9. 2023 |
| Přijato na plenárním zasedání | 20. 9. 2023 |
| Plenární zasedání č. | 581 |
| Výsledek hlasování | |
| (pro/proti/zdrželi se hlasování) | 156/36/44 |



## 1. **Závěry a doporučení**

1.1 Cílem tohoto stanoviska je především identifikovat, jak by bylo ze sociálního a environmentálního hlediska možné reagovat na dopad stále rozsáhlejšího využívání kritických surovin v hodnotových řetězcích ve třetích zemích, poněvadž zatím nebyly dostatečně prozkoumány souvislosti mezi globálními hodnotovými řetězci, změnou klimatu a důstojnou prací. Pokud jde o strategickou autonomii Evropy, je zde řada dalších zásadních odvětví, jako je například zdravotnictví, obrana a elektronický průmysl, v nichž může ve zvlášť výrazné míře docházet k nekalé hospodářské soutěži nebo manipulacím ze strany třetích zemí.

1.2 Kombinace pandemie COVID-19 a geopolitických dopadů ruské invaze na Ukrajinu a opětovného napětí mezi USA a Čínou v indicko-tichomořském regionu způsobila stále zřetelnější polarizaci mezinárodních vztahů. V podmínkách celosvětové konkurence mezi Evropskou unií (EU), USA a Čínou je dnes prioritou vlád a EU zajistit nejdůležitější suroviny na podporu digitální a ekologické transformace průmyslového systému a zabezpečit při tom dodávky vzácných zemin z jiných zeměpisných oblastí. Základním cílem politik EU ve všech zemích je i nadále dodržování sociálních a environmentálních norem ve všech hodnotových řetězcích ([1]).

1.3 Aby bylo možné těmto výzvám čelit, navrhuje Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) soubor cílů a opatření k dosažení odolného, udržitelného a odpovědného dodavatelského řetězce v EU. EU by se tedy ve svých politických rozhodnutích měla řídit těmito doporučeními:

1.4 S ohledem na současnou mezinárodní dynamiku a neopomenutelné povinnosti v sociální a environmentální oblasti je třeba uznat, že dobrovolná a nezávazná opatření k řešení těchto složitých problémů nepostačují.

1.5 Je třeba zapojit všechny veřejné i soukromé subjekty do řízení technické a finanční pomoci s cílem podpořit komplexní transformaci, zabránit dalším strukturálním rozdílům mezi zeměmi EU a zajistit rovnováhu, inkluzivnost a rovný přístup k podpoře, počínaje opatřeními zaměřenými na spravedlivou transformaci v souladu s mezinárodními pokyny ([2]).

([1]) *Increasingly strategic raw materials* (Stále strategičtější suroviny), blog komisaře Thierryho Bretona, Evropská komise, 12. června 2022.
([2]) *Guidelines for a just transition towards environmentally sustainable economies and societies for all* (Pokyny pro spravedlivý přechod k environmentálně udržitelným ekonomikám a společnostem pro všechny), Mezinárodní organizace práce, Mezinárodní konference práce, 16. června 2023.

1.6 Je třeba zapojit Evropský parlament do Evropské rady pro kritické suroviny, a to nikoli pouze jako pozorovatele. EHSV očekává, že tato rada bude všechny návrhy konzultovat se sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti v EU, a zajistí tak inkluzivní rozhodování a rovné podmínky pro jednotlivé země EU.

1.7 Je třeba zohledňovat střednědobé až dlouhodobé cíle v oblasti **diverzifikace zdrojů dodávek** s cílem: a) snížit poptávku po kritických surovinách a jejich spotřebu a investovat do recyklace a opětovného použití, b) zvýšit míru využívání obnovitelných materiálů a systematicky ji sledovat, c) investovat do odolných, udržitelných a odpovědných postupů těžby a výroby, a to i ve třetích zemích, aby tak bylo zajištěno uplatňování přísnějších sociálních a environmentálních norem, d) zvýšit dodávky od partnerů, kteří jsou považováni za „spolehlivé" jak z hlediska obchodu, tak z hlediska sociálních a environmentálních záruk, e) sjednat nové obchodní dohody – dohody o volném obchodu – a upravit stávající dohody posílením nástrojů pro účinné provádění kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji, přičemž je nutné dodržovat mezinárodní normy v oblasti práce a životního prostředí a prosazovat jejich uplatňování.

1.8 Apeluje na spolunormotvůrce EU, aby dosáhli dohody, pokud jde o směrnici o **náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti**, a rozvíjeli **strategické projekty** v celém dodavatelském a subdodavatelském řetězci (i ve třetích zemích) tak, aby bylo zaručeno uplatňování pokynů Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) týkajících se nadnárodních společností, Tripartitní deklarace Mezinárodní organizace práce (MOP) o principech týkajících se nadnárodních společností a sociální politiky a pokynů OECD pro náležitou péči v odpovědných dodavatelských řetězcích nerostných surovin z oblastí postižených konflikty a vysoce rizikových oblastí, což **umožní odpovědným způsobem se z těchto zemí stáhnout**. **Zrychlené postupy** uplatňované v případě strategických projektů by neměly umožňovat porušování sociálních a environmentálních norem. EHSV opakuje, co již zdůraznil v předchozích stanoviscích, a sice že navzdory tomu, že se povinnost náležité péče vztahuje primárně na velké podniky, budou nepřímo dotčeny i mikropodniky a malé a střední podniky, neboť společnosti, na něž se tato směrnice vztahuje, zvýší své požadavky ohledně provádění obecných zásad OSN v oblasti podnikání a lidských práv, vykazování nefinančních informací a řízení svého vlastního dodavatelského řetězce. EHSV vyzývá členské státy, aby poskytovaly pomoc, a to zejména mikropodnikům a malým a středním podnikům, praktickým, konkrétním a účinným způsobem, která bude zasazena do rámce strukturální spolupráce s dotčenými zastupitelskými organizacemi ([3]).

1.9 Společnosti působící v tomto odvětví by se při uplatňování náležité péče měly řídit postupy v oblasti náležité péče, jež jsou stanoveny ve Strategii důstojné práce v dodavatelských řetězcích, kterou letos přijala MOP ([4]), a v nových pokynech OECD týkajících se náležité péče v těžebním průmyslu.

1.10 V rámci obchodních dohod je třeba zaručit povinné dodržování všech mezinárodních pravidel a norem, v první řadě těch, jež se týkají nezákonného obchodu se zdroji, a stanovit **obchodní** sankce.

1.11 Je třeba uplatňovat ustanovení OECD v souvislosti se stávajícími zásobami vzácných zemin s obsahem těžkých prvků nebo z nich vyrobených výrobků. Je-li to možné, je třeba identifikovat zdroj dodávek a převzít odpovědnost za náležitou péči v celém dodavatelském řetězci, zajistit dodržování předpisů a nespoléhat se při tom na třetí strany. Je třeba prozkoumat, jak lze zakročit v případě opakovaného nedodržování předpisů ze strany dodavatele.

1.12 Je třeba podporovat obchodní partnery při prosazování důstojné práce, rovného odměňování a rovných příležitostí na pracovišti prostřednictvím sociálního dialogu a kolektivního vyjednávání. Je třeba poskytovat **podnikům podporu**, aby byly schopny identifikovat specifická rizika v daném odvětví ([5]) a uplatňovat ve svých systémech řízení postupy náležité péče.

1.13 Je třeba zavést postupy umožňující zajistit, aby podniky, které využívají pobídky a jiné formy podpory, přímo ani nepřímo nepřispívaly ke škodám souvisejícím s využíváním surovin a vzácných zemin s obsahem těžkých prvků, jež byly vytěženy neodpovědným způsobem v prostředích, v nichž hrozí porušování lidských a environmentálních práv, a v konfliktních situacích.

([3]) Stanovisko EHSV k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti a o změně směrnice (EU) 2019/1937 (Úř. věst. C 443, 22.11.2022, s. 81).

([4]) *Strategy on decent work in supply chains* (Strategie důstojné práce v dodavatelských řetězcích), MOP, 347. zasedání správní rady MOP, březen 2023.

([5]) *Batteries are the battlefield – The next geopolitical contest may be over green technology, and China, for now, is poised to win control of those supply chains* (Baterie jsou bitevním polem – příští geopolitický souboj se může týkat zelených technologií a Čína je již nějakou dobu připravena převzít kontrolu nad těmito dodavatelskými řetězci), Foreign Policy (FP), 25. ledna 2023.

1.14 Je třeba zajistit, aby realizaci strategických projektů předcházelo posouzení vlivů na životní prostředí – přičemž je třeba prodloužit stávající třicetidenní lhůtu – a aby do ní byli zapojeni sociální partneři a místní komunity, a bylo tak možné dosáhnout konsenzu mezi všemi zúčastněnými stranami a zabránilo se realizaci projektů v chráněných oblastech. V této souvislosti je třeba zajistit, aby byl plně využit potenciál těchto iniciativ, co se týče vytváření kvalitních pracovních míst.

1.15 Je třeba stanovit 30 % cíl pro projekty týkající se druhotných surovin, které pocházejí například ze skládek nebo ze zařízení pro opětovné získávání surovin a recyklaci odpadů. Neméně důležité bude posoudit dosavadní výsledky zúčastněných podniků, přičemž je třeba zaručit transparentní a demokratické výběrové řízení a zapojit do souvisejícího rozhodovacího procesu všechny orgány EU a zúčastněné strany, nikoli pouze nový Výbor pro kontrolu regulace působící v rámci Komise.

1.16 Je třeba zajistit spolupráci mezi různými aktéry výrobního řetězce a podporovat při tom uzavírání komplexních dohod mezi sociálními partnery. Dále je v souladu s ustanoveními MOP ([6]) třeba podporovat všechny zúčastněné strany a nadnárodní i národní společnosti při přijímání vhodných opatření s cílem zajistit, aby stát plnil svou povinnost chránit lidská práva a podniky zase svůj úkol tato práva dodržovat. V této souvislosti je třeba posilovat veřejné instituce a budovat kapacity sociálních partnerů a občanské společnosti.

1.17 Je třeba vyzvat investory a odvětví vzácných zemin, aby zveřejňovali zprávy o zdrojích dodávek od dodavatelů ze třetích zemí, a využívat finanční a případně restriktivní opatření s cílem odradit podniky od získávání zdrojů z rizikových zemí. Do nákladů na výrobky by měly být rovněž zahrnuty náklady na sociální ochranu a ochranu životního prostředí a procesy zpracování a recyklace odpadu.

1.18 **Je třeba podporovat digitalizaci výrobního řetězce.** Využívání digitálních technologií bude mít zásadní význam pro zlepšení řízení dodavatelského řetězce a účinnosti výrobního řetězce a pro včasné odhalení problémů prostřednictvím platforem pro správu objednávek, sledovatelnosti výrobků a monitorování výrobních procesů.

1.19 Je třeba investovat do **odborné přípravy, zvyšování kvalifikace a inovací** v zájmu vytváření kvalitních pracovních míst a udržitelných výrobních systémů, a to prostřednictvím pobídkových opatření a finančních nástrojů na evropské úrovni zaměřených na posílení celého výrobního řetězce.

## 2. **Obecné připomínky**

### 2.1 *Souvislosti*

2.1.1 S ohledem na nový geopolitický kontext je nutné překoncipovat výrobní řetězce na základě nových kritérií, která již nejsou primárně spojena pouze s náklady a dynamikou trhu: 1) nezávislost na jednotlivých dominantních zemích a diverzifikace zdrojů dodávek, aby se předešlo riziku jejich přerušení; 2) strategická autonomie, mj. i z politických důvodů; 3) bezpečnost; 4) environmentální a sociální udržitelnost.

2.1.2 Stále rozsáhlejší využívání hodnotových řetězců přispělo k vytváření pracovních míst a umožnilo přeměnit miliony neformálních pracovních míst na formální. V mnoha případech však, jak zdůraznila MOP ([7]), došlo ke zhoršení pracovních podmínek, zdraví a bezpečnosti a k nárůstu výskytu dětské a nucené práce a různých forem diskriminace spolu s absencí právní ochrany. Kromě toho to má závažný dopad na životní prostředí, zejména v těžebním průmyslu, v průmyslových zónách a ve vývozních zpracovatelských zónách, kde jsou početnou pracovní silou miliony žen.

([6]) *Guidelines for a just transition towards environmentally sustainable economies and societies for all* (Pokyny pro spravedlivý přechod k environmentálně udržitelným ekonomikám a společnostem pro všechny), Mezinárodní organizace práce, Mezinárodní konference práce, 16. června 2023.

([7]) *Strategy on decent work in supply chains* (Strategie důstojné práce v dodavatelských řetězcích), MOP, 347. zasedání správní rady MOP, březen 2023.

2.1.3 V celosvětových dodavatelských řetězcích ([8]) působí **více než 450 milionů pracovníků, z toho 190 milionů žen**, přičemž v důsledku krize COVID-19 došlo k výraznému poklesu, a to nejen v oděvním a zemědělském odvětví, ale také v těžebním a automobilovém průmyslu ([9]). Ženy, které tvoří velkou část pracovní síly v celosvětových dodavatelských řetězcích, zastávají především špatně placená pracovní místa nevyžadující vysokou kvalifikaci. Podle údajů MOP je v Evropě jen v odvětví těžby a rafinace zaměstnáno 3,4 milionu pracovníků.

2.1.4 Pokud jde o problematiku ochrany životního prostředí, i Světová banka vyzvala k synergickému postupu prostřednictvím nových politik v oblasti výroby, počínaje strategickými nerosty ([10]).

2.1.5 Evropa je z hlediska těžby a zpracování kritických surovin do značné míry závislá na třetích zemích. 63 % kobaltu používaného v bateriích se těží v Demokratické republice Kongo, 97 % hořčíku pochází z Číny a téměř 100 % prvků vzácných zemin používaných na celém světě se rafinuje v Číně, ale těží se jinde, převážně v Myanmaru. Jihoafrická republika dodává 71 % platinových kovů (ruthenium, rhodium, palladium, osmium, iridium a platina) ([11]) a Turecko pokrývá 98 % evropských dodávek boritanu ([12]). V nedávné studii Evropského parlamentu ([13]) byly uvedeny aktuální údaje o objemu dovozu kritických surovin a bylo zdůrazněno, že většina surovin nezbytných pro některá evropská průmyslová odvětví a dovážených do EU pochází ze zemí s nedostatečnou ekonomickou svobodou a nízkou úrovní demokracie, které bude v blízké budoucnosti obtížné nahradit.

2.1.6 Konkrétním příkladem je Myanmar/Barma, kde již dva roky vládne násilná vojenská diktatura a kterou „využívá" Čína jakožto těžební zemi. V Kačjinském státě, což je region na severu této země, vzniklo od roku 2016 na území o velikosti Singapuru více než 2 700 dolů pro těžbu vzácných zemin s obsahem těžkých prvků. Podle zprávy organizace Global Witness se v důsledku outsourcingu tohoto vysoce toxického odvětví do Myanmaru tato oblast stala největším světovým zdrojem minerálů dysprosia a terbia, které patří mezi nejcennější těžké kovy ([14]). Kromě toho jsou kritické suroviny sice nesmírně důležité pro inovativní výrobu, mnohdy jsou ale také vysoce toxické pro osoby, které s nimi při práci přicházejí do styku. Je tomu tak například v případě lithia ([15]). Podle Výboru pro posuzování rizik Evropské agentury pro chemické látky by tři soli lithia (uhličitan, hydroxid a chlorid lithný) měly být klasifikovány jako „látky, o nichž je známo, že mají toxický účinek na lidské reprodukční zdraví", protože mohou způsobovat neplodnost a potraty ([16]). Někteří výrobci s touto klasifikací nesouhlasí a tvrdí, že vědecké důkazy jsou příliš slabé na to, aby odůvodnily tak přísnou klasifikaci, která by měla zásadní dopad na evropské průmyslové cíle v oblasti elektrických vozidel, baterií a kritických surovin ([17]).

2.1.7 EHSV zdůrazňuje, že je důležité, aby byly cíle nové evropské strategie pro využívání surovin (včetně vzácných a často toxických surovin), které mají klíčový význam pro evropský průmysl, zaměřeny na investice do inovativních a udržitelných metod těžby, recyklace a opětovného použití vzácných surovin a jejich nahrazování netoxickými materiály. V této souvislosti je nutné upustit od získávání těchto surovin v zemích, v nichž může docházet k porušování sociálních a environmentálních norem. Zároveň je prvořadým úkolem ochránit v souladu s mezinárodními normami zdraví

([8]) *Integrated Strategy on Fundamental Principles and Rights at Work* (Integrovaná strategie pro základní zásady a práva při práci), MOP, 2017–2023.

([9]) *Technical Meeting on Achieving Decent Work in Global Supply Chains* (Technická schůzka MOP věnovaná zajištění důstojné práce v globálních dodavatelských řetězcích), MOP, Ženeva, 25.–28. února 2020; *Dissensus and deadlock in the evolution of labor governance: global supply chains and the International Labour Organization (ILO)* (Nesouhlas a patová situace ve vývoji správy v oblasti práce: globální dodavatelské řetězce a Mezinárodní organizace práce (MOP)), Huw Thomas & Mark Anner, Springer Link.

([10]) *Minerals for Climate Action: The Mineral Intensity for the Clean Energy Transition* (Nerosty pro opatření v oblasti klimatu: náročnost přechodu na čistou energii z hlediska nerostů), Climate-Smart Mining Facility, 2020.

([11]) *Mineral Commodity Summaries*, Americká geologická služba, leden 2023.

([12]) *Estimation of the Turkish Boron Exportation to Europe* (Odhady týkající se množství boritanu, které Turecko vyváží do Evropy).

([13]) *Global value chains: Potential synergies between external trade policy and internal economic initiatives to address the strategic dependencies of the EU* (Globální hodnotové řetězce. Potenciální synergie mezi vnější obchodní politikou a vnitřními hospodářskými iniciativami s cílem řešit strategickou závislost EU), PE 702.583, březen 2023.

([14]) https://www.globalwitness.org/en/campaigns/natural-resource-governance/myanmars-poisoned-mountains/, 9. srpna 2022.

([15]) https://www.euronews.com/2023/03/27/europes-raw-materials-rush-does-not-justify-keeping-workers-in-the-dark-about-lithiums-dan.

([16]) https://www.politico.eu/article/eu-commission-toxic-or-magic-batteries-industry-freaks-out-over-proposal-to-classify-lithium-as-a-toxin/.

([17]) https://www.ft.com/content/c918587e-b7f9-48e7-9389-b9132ec5a14f.

a bezpečnost pracovníků, kteří tyto suroviny používají při práci. EHSV vyzývá ty členské státy EU, které tak zatím neučinily, aby ratifikovaly dvě základní úmluvy MOP – úmluvu č. 155 a úmluvu č. 187, jež se týkají bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a v nichž bylo zakotveno právo na bezpečné pracovní prostředí ([18]).

2.1.8 Z mnoha dostupných údajů vyplývá, že v důsledku ničení životního prostředí, konfiskace půdy, náboru brutálních milicí (které jsou v některých zemích napojeny na mocenské složky) a zvýšené poptávky po vzácných zeminách a zelené energii se v řadě oblastí dramaticky vystupňovalo zneužívání na místní úrovni.

3. **Opatření EU a udržitelnost hodnotových řetězců**

3.1 V roce 2020 vytvořila Evropská komise **Evropskou alianci pro suroviny**, a to s cílem přizpůsobit právní předpisy a posílit odolnost průmyslových ekosystémů v EU.

3.2 Dne 1. února 2023 zavedla EU **průmyslový plán Zelené dohody**, jehož součástí jsou dva nástroje – akt o průmyslu pro nulové čisté emise a akt o kritických surovinách.

3.3 V evropské strategii ([19]) byly stanoveny dlouhodobé cíle pro dosažení větší autonomie Evropy na celosvětové úrovni. Mělo by v ní však být podpořeno také vypracování nové strategie vůči dodavatelským třetím zemím, která by úzce propojila hospodářské a obchodní zájmy EU s dodržováním závazků v oblasti sociálních a pracovních práv podle práva EU, mezinárodního a vnitrostátního práva, kolektivních smluv a mezinárodních právních předpisů v oblasti životního prostředí. V jedné z cílených studií se zkoumá využití metodiky posuzování sociálních dopadů životního cyklu jakožto nástroje odpovědného získávání surovin v Evropě ([20]).

3.4 Z šetření agentury Associated Press (AP) vyplývá, že do nařízení EU ([21]) o nerostných surovinách vytěžených v oblastech postižených konfliktem nebyly vzácné zeminy zahrnuty. Cílem nařízení je zabránit dodávkám nerostných surovin z regionů, kde jsou zisky využívány k financování ozbrojených konfliktů, nebo tyto dodávky omezit, týká se však pouze omezeného počtu nerostných surovin – cínu, tantalu, wolframu a zlata – pocházejících z Demokratické republiky Kongo, sousedních zemí nebo jiných vysoce rizikových oblastí. Evropská komise v jednom ze svých prohlášení poukázala na nedostatky v dohledu nad dodavatelským řetězcem zasahujícím do Evropy, a uvedla, že zatím není jasné, jak se bude projevovat čínský tlak na regulaci vzácných zemin ([22]).

3.5 Cílem Partnerství pro zabezpečení nerostných surovin vzniklého v roce 2019 – původně zahrnovalo Spojené státy, Kanadu a Austrálii, k nimž se poté připojily Finsko, Francie, Německo, Japonsko, Korea, Švédsko, Spojené království a Evropská komise – je podporovat odpovědnou produkci a bezpečné dodávky nerostných surovin, které mají zásadní význam pro světové hospodářství a národní bezpečnost. Tato strategie reaguje na rostoucí obavy ze závislosti na dovozu kritických nerostných surovin nezbytných pro výrobu technologicky vyspělých výrobků ([23]).

([18]) *Úmluva o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci z roku 1981 (č. 155), Úmluva o podpůrném rámci pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci z roku 2006 (č. 187).*

([19]) Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, kterým se stanoví rámec pro zajištění bezpečných a udržitelných dodávek kritických surovin a mění nařízení (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 a (EU) 2019/1020 (COM/2023/160 final). V nařízení byly stanoveny jasné referenční hodnoty pro vnitrostátní kapacity v celém dodavatelském řetězci strategických surovin a pro diverzifikaci dodávek do EU do roku 2030: alespoň 10 % roční spotřeby EU je třeba pokrýt těžbou, alespoň 40 % zpracováním a nejméně 15 % recyklací, přičemž u žádné strategické suroviny by v kterékoli příslušné fázi zpracování nemělo více než 65 % roční unijní spotřeby pocházet z určité jednotlivé třetí země.

([20]) https://doi.org/10.1007/s11367-019-01678-8.

([21]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 ze dne 17. května 2017, kterým se stanoví povinnosti náležité péče v dodavatelském řetězci pro unijní dovozce cínu, tantalu a wolframu, jejich rud a zlata pocházejících z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí (Úř. věst. L 130, 19.5.2017, s. 1).

([22]) https://apnews.com/article/technology-forests-myanmar-75df22e8d7431a6757ea4a426fbde94c.

([23]) https://www.state.gov/minerals-security-partnership/, 14. června 2022.

3.6 EHSV podporuje cíle **Evropské aliance pro suroviny, kterou EU vytvořila v roce 2020**, a zdůrazňuje, že již ve svém **stanovisku Udržitelné dodavatelské řetězce a důstojná práce v mezinárodním obchodu** ([24]) upozornil na opatření nezbytná k zajištění toho, aby cíle v oblasti dodržování lidských práv a důstojné práce nezůstávaly v obchodních politikách a správě a řízení společností na okraji zájmu, počínaje náležitou péčí (jíž se zabývá příslušný návrh směrnice EU), která by měla být posílena v celém hodnotovém řetězci, což je částečně zakotveno ve francouzských a německých právních předpisech ([25]).

3.7 Přijetí politik a programů v oblasti oběhového hospodářství, na nichž by se již ve fázi návrhu podíleli sociální partneři a občanská společnost, by mohlo pomoci úspěšně uzavřít kruh a vytvořit nové trhy pro recyklaci vzácných surovin a přinést obrovské možnosti z hlediska tvorby pracovních míst souvisejících s oběhovým hospodářstvím v oblasti druhotných surovin a recyklace. V některých studiích se uvádí, že by do roku 2030 mohlo vzniknout 700 000 nových pracovních míst ([26]). K tomu je však zapotřebí více pobídek a většího úsilí na evropské i vnitrostátní úrovni ([27]).

3.8 EHSV mimoto žádá, aby bylo monitorováno účinné provádění směrnice o uvádění nefinančních informací a usilovalo se o zajištění toho, aby nástroje na ochranu lidských a pracovních práv již neměly pouze dobrovolný charakter, a to v „součinnosti s agendou v oblasti mezinárodního obchodu a investic“ ([28]).

3.9 EHSV konstatuje, že navzdory velkému úsilí Evropské komise jsou evropské země značně pozadu a nemají jednotný postoj, pokud jde o přijetí společné strategie pro snížení problémů v oblasti dodávek surovin, jejichž těžba a rafinace byla až dosud předmětem smluv se zeměmi, které si ze sociálního hlediska a z hlediska ochrany životního prostředí počínají velmi nezodpovědně.

3.10 Evropský parlament vypracoval studii ([29]) o hodnotových řetězcích a synergiích s obchodními politikami, z níž vychází usnesení ([30]), které nedávno přijal a v němž se ubírá správným směrem. Vyzval totiž evropské země, aby vypracovaly novou průmyslovou politiku, která by strukturálně a soudržně řešila otázku strategické autonomie EU v klíčových odvětvích, aniž by se zpomalilo uskutečňování cílů ekologické transformace v rámci Zelené dohody, a zaručovala by respektování sociálních a pracovních norem v celém výrobním řetězci.

3.11 Zásadní význam bude mít **vytváření aliancí s podobně smýšlejícími vládami**, silná součinnost s demokratickými vládami a přijímání synergických opatření zajišťujících dodržování základních pracovních práv i ochranu životního prostředí. Mnohé vlády dnes na řešení těchto problémů vyčleňuje značné finanční zdroje: USA prostřednictvím **zákona o snižování inflace** (*Inflation Reduction Act*), Indie pomocí řady pobídek v oblasti baterií a fotovoltaiky a Japonsko pomocí plánu investic ve výši přibližně 140 miliard EUR. Jedním z cílů dohody mezi EU a USA o kritických surovinách je, aby vzácné zeminy vytěžené nebo zpracované v EU byly po vzoru dohody mezi USA a Japonskem považovány rovněž za *made in USA* ([31]).

---

([24]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Udržitelné dodavatelské řetězce a důstojná práce v mezinárodním obchodě“ (průzkumné stanovisko) (Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 197).

([25]) V této souvislosti je třeba poukázat na francouzské právní předpisy o náležité péči z roku 2017 a na nedávné právní předpisy, které byly v únoru 2023 přijaty v Německu.

([26]) Evropská platforma zainteresovaných stran pro oběhové hospodářství, *Impacts of circular economy policies on the labour market* (Dopady opatření v rámci oběhového hospodářství na trh práce), 2018.

([27]) *Securing sustainable raw materials supply in Europe. IndustriAll Europe's recommendations for „Critical Raw Materials Resilience“* (Zajištění udržitelných dodávek surovin v Evropě. Doporučení federace IndustriAll Europe ohledně „odolnosti v oblasti kritických surovin“), Brusel, 10. června 2021 | IndustriAll 129/2021.

([28]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Udržitelné dodavatelské řetězce a důstojná práce v mezinárodním obchodě“ (průzkumné stanovisko) (Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 197).

([29]) *Global value chains: Potential synergies between external trade policy and internal economic initiatives to address the strategic dependencies of the EU* (Globální hodnotové řetězce. Potenciální synergie mezi vnější obchodní politikou a vnitřními hospodářskými iniciativami s cílem řešit strategickou závislost EU), PE 702.583, březen 2023.

([30]) Usnesení Evropského parlamentu ze dne 16. února 2023 o strategii EU na podporu konkurenceschopnosti průmyslu, obchodu a kvalitních pracovních míst (2023/2513(RSP)) (Úř. věst. C 283, 11.8.2023, s. 18).

([31]) *Will the scramble for rare earths produce a transatlantic trade accord?* (Povede horlivá snaha zajistit dodávky vzácných zemin k uzavření transatlantické obchodní dohody?), Cecilia Malmström (PIIE) 6. dubna 2023.

3.12 EHSV se domnívá, že tyto dvoustranné dohody by měly být sdíleny v rámci skupiny G7 za účelem vypracování společné strategie obchodu se vzácnými zeminami, přičemž by se hlavní ekonomiky měly zavázat také k ochraně sociálních a environmentálních norem v zemích těžby a rafinace.

V Bruselu dne 20. září 2023.

*předseda*
*Evropského hospodářského a sociálního výboru*
Oliver RÖPKE